

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל

להסדר בין בנק מסד בע"מ לבין בנק אוצר החייל בע"מ

א. פתח דבר

ביום 30 בדצמבר 2008 הונחה בפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, ("חוק ההגבלים העסקיים") להסדר כובל שצדדים לו בנק מסד בע"מ ("בנק מסד" ו/או "הבנק") ובנק אוצר החייל בע"מ ("בנק אוצר החייל"), לפיו יספק בנק אוצר החייל לבנק מסד שירותי תמחור ריבית סיטונאית ("השירותים"), כהגדרתם להלן.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת השפעתו על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים שוכנעתי, כי ההסדר אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות. כן באתי למסקנה כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילה שאינה נחוצה למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן מצאתי, כי ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים.

ב. הצדדים

הצדדים להסדר הם שני בנקים מסחריים בקבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("הבינלאומי").

בנק מסד הוא בנק מסחרי המעניק שירותים בנקאיים, לרבות מתן אשראי לציבור וקבלת פיקדונות מהציבור. ביום 11 במרץ 2008 אישרתי מיזוג בין בנק מסד לבין הבנק הבינלאומי, במסגרתו רכש הבינלאומי מבנק הפועלים בע"מ ("הפועלים") את השליטה בבנק מסד (תיק מזג 7289).

בנק אוצר החייל הוא בנק מסחרי הנשלט אף הוא, בדומה לבנק מסד, על ידי הבנק הבינלאומי. גם את בנק אוצר החייל רכש הבנק הבינלאומי מבנק הפועלים (תיק מזג 6352).

בנק אוצר החייל ובנק מסד הינם אפוא בנקים "אחים" בקבוצת הבינלאומי, אשר רכש אותם מבנק הפועלים.

ג. ההסדר והשפעתו על התחרות

כאמור בפתח הדברים, עניינו של ההסדר בשירותי תמחור של הריבית הסיטונאית שבנק מסד מבקש לקבל מבנק אוצר החייל. ריבית סיטונאית היא ריבית שמשקפת את העלות השולית של גיוס מקורות עבור הבנק. הריבית הסיטונאית מושפעת משורה של גורמים (המשתנים בחלקם בין בנק לבנק), ובין היתר: פער בין פוזיציה קיימת לפוזיציה רצויה ומצוקת מקורות ושימושים לתקופה/מגזר; ריבית בנק ישראל והצפי לירידה/עליה בריבית זו; עקום תשואות אג"ח; חובת הנזילות; נתונים מאקרו כלכליים חזויים; מחירי אג"ח בנקאיות ועוד.

לצורך חישוב הריבית הסיטונאית נזקק הבנק לאסוף את בסיסי הנתונים הרלבנטיים ולאחר מכן לשקלל את הפרמטרים הנחוצים באלגוריתם לחישוב הריבית הסיטונאית. לשם כך נזקק הבנק, בין היתר, למערכות מחשוב וכוח אדם ייעודיים.

בהסדר המונח לפניי מבקש בנק מסד להיעזר בשירותיו של בנק אוצר החייל היות, ולטענתו, אין בידיו את הידע, הניסיון והיכולות הנדרשים על מנת שיוכל לערוך בעצמו את תמחור הריבית הסיטונאית. לדבריו, גודלו של הבנק והיקף פעילותו המצומצם אינם מצדיקים הקמה של מערך עצמאי לתמחור הריבית הסיטונאית, וכי הקמה של מערך כזה תטיל עליו נטל כלכלי כבד מנשוא. בתמיכה לטענה זו, בנק מסד ציין את העובדה שבמשך שנים, ועד למועד זה, נהג לקבל את שירותי תמחור הריבית הסיטונאית מבנק הפועלים.

בנוסף, בנק מסד ציין בפניי כי חוסר כדאיות ההשקעה בהקמת מערך לתמחור הריבית הסיטונאית מקבל משנה תוקף נוכח העובדה שבנק מסד מתעתד לקבל את שירותי התמחור מבנק האם שלו – הבינלאומי, וזאת לאחר שמערכות המחשוב של בנק מסד יוסבו ויותאמו למערכות המחשוב של הבינלאומי. לדברי הבנק, פרק הזמן הצפוי עד להתאמת מערכות המחשוב לאלו של הבינלאומי צפוי להמשך כשנתיים, וזו תקופת הפטור המבוקשת. במשך תקופת ביניים זו, יקבל בנק מסד את שירותי תמחור הריבית הסיטונאית מבנק אוצר החייל, שמערכות המחשוב שלו תואמות לאלו של מסד.

לאחר שבחנתי את הדברים הגעתי לכלל מסקנה כי בנסיבות העניין אין בפטור המבוקש חשש לפגיעה של ממש בתחרות, אם בכלל. לבנק מסד אין בשלב זה את היכולת לבצע באופן עצמאי תמחור של ריבית סיטונאית, והוא נאלץ לקבל שירותי תמחור ריבית סיטונאית מבנק אחר. בנסיבות אלו, וכדי שלא לפגוע בהמשך הפעילות הרציפה של בנק מסד, הבחירה בבנק אוצר החייל כספק השירותים עדיפה בהרבה על פני המשך המצב הקיים, בו הבנק מקבל את השירותים מבנק הפועלים שמתחרה בקבוצת הבינלאומי. העברת שירותי תמחור הריבית הסיטונאית שבנק מסד מקבל מבנק הפועלים אל בנק אוצר החייל מזרזת ומשלימה את ניתוק בנק מסד מבנק הפועלים, והיא עשויה לתרום בכך להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות.

מכל מקום, ההסדר הוא זמני ויימשך רק עד להסבת מערכות בנק מסד כך שיתאמו את מערכות המחשוב של הבינלאומי.

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

תוקפו של פטור זה לשנתיים מהיום.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ב' שבט, תשס"ט

27 ינואר, 2009